

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 20 december 2018

Mål nr

B 5434-17

PARTER

Klagande

1. CHE

Ombud och offentlig försvarare: Advokat MB

2. HHS

Ombud och offentlig försvarare: Advokat SS

3. CFÖ

Ombud och offentlig försvarare: Advokat BB

Motpart

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Människosmuggling

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten över Skåne och Blekinges dom 2017-10-30 i mål B 707-17

DOMSLUT

Högsta domstolen ändrar hovrättens domslut beträffande CE endast på det sättet att Högsta domstolen bestämmer påföljden till villkorlig dom och 40 dagsböter på 300 kr.

Högsta domstolen ändrar hovrättens domslut beträffande HS endast på det sättet att Högsta domstolen bestämmer påföljden till villkorlig dom och 40 dagsböter på 50 kr.

Högsta domstolen ändrar hovrättens domslut beträffande FÖ endast på det sättet att Högsta domstolen bestämmer påföljden till villkorlig dom och 40 dagsböter på 400 kr.

MB ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av CE i Högsta domstolen med 10 193 kr. Av beloppet avser 8 154 kr arbete och 2 039 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

SS ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av HS i Högsta domstolen med 12 061 kr. Av beloppet avser 9 649 kr arbete och 2 412 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

BB ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av FÖ i Högsta domstolen med skäliga 13 590 kr. Av beloppet avser 10 872 kr arbete och 2 718 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

CE, HS och FÖ har yrkat att åtalet för människosmuggling ska ogillas. Vid frikännande dom har CE yrkat ersättning för rättegångskostnad i tingsrätten.

Riksåklagaren har motsatt sig att hovrättens dom ändras i fråga om rubricering, men medgett att påföljden bestäms till villkorlig dom och dagsböter.

Högsta domstolen har meddelat det prövningstillstånd som framgår av punkten 6.

DOMSKÄL**Bakgrund**

1. Under tidig sommar 2014 var CE, HS och FÖ i Grekland för att spela in programserien "Fosterland", som senare sändes i tv. I en lägenhet i Aten sammanträffade tv-teamet med en 15-årig flykting, MA, som befann sig där tillsammans med ett antal äldre flyktingar.
2. MA vände sig under pågående inspelning till FÖ och vädjade om att få följa med tv-teamet norrut genom Europa. HS agerade som tolk under konversationen och CE filmade händelseförloppet. CE, HS och FÖ uppfattade att MA annars övervägde att från en bro eller liknande hoppa ned på flaket på en passerande lastbil.
3. CE, HS och FÖ valde i det uppkomna läget att resa från Aten till Patras i en hyrbil och därifrån till Bari i Italien med båt och låta MA följa med. Därefter fortsatte resan med tåg genom Österrike, Tyskland och Danmark. Slutligen reste de med buss från Köpenhamn över Öresundsbron till Malmö. Hela resan dokumenterades av tv-teamet. Efter ankomsten till Sverige övernattade MA hos CE. Dagen efter hämtades MA av sin kusin. MA och kusinen reste tillsammans vidare till Stockholm.

4. MA saknade rätt att resa in i Sverige och de övriga länder som passerades på vägen från Grekland. Han sökte asyl efter ankomsten till Stockholm.

5. CE, HS och FÖ dömdes vid tingsrätten för människosmuggling av normalgraden till villkorlig dom med samhällstjänst 75 timmar. Om fängelse i stället hade valts som påföljd skulle fängelse i två månader ha dömts ut. Hovrätten har fastställt tingsrättens domslut.

6. Högsta domstolen har, med utgångspunkt i vad hovrätten har funnit styrkt beträffande gärningen, meddelat prövningstillstånd i fråga om rubricering och påföljd.

Frågan i Högsta domstolen

7. Målet i Högsta domstolen gäller främst frågan om gärningen ska rubriceras som människosmuggling av normalgraden eller som ringa brott.

När kan ett människosmugglingsbrott bedömas som ringa?

8. Den som uppsåtligen hjälper en utlänning att olovligen komma in i eller passera genom Sverige, en annan EU-stat eller Island, Norge, Schweiz eller Liechtenstein, döms för människosmuggling till fängelse i högst två år. Om brottet är att anse som ringa ska påföljden bestämmas till böter eller fängelse i högst sex månader. (20 kap. 8 § första och tredje styckena utlänningslagen, 2005:716.)

9. Högsta domstolen uttalade i rättsfallet ”Lernacken” NJA 2017 s. 806 att ett människosmugglingsbrott som regel bör bedömas som ringa om annat inte är bevisat än att det är en engångsföreteelse, avser enstaka utläningar och sker utan ersättning, och det inte finns några omständigheter som talar för en annan bedömning. Sådana andra omständigheter som kan behöva beaktas är om brottet har varit planerat i någon mer påtaglig utsträckning och om brottet

skett med transport genom flera länder. Det är dock inte uteslutet att bedöma ett brott som ringa även om någon sådan omständighet skulle föreligga, i fall denna vägs upp av något annat förhållande. (Se ”Lernacken” p. 14 och 16.)

10. I rättsfallet ”Lernacken II” NJA 2018 s. 229 I och II var annat inte bevisat än att de tilltalades agerande i båda fallen föranletts av närmast humanitära skäl, att det hade skett utan ersättning och att det varit fråga om en engångsföreteelse. Likväl kunde gärningarna, med hänsyn till antalet personer som människosmugglingen avsåg, inte anses som ringa brott. Det första avgörandet gällde sex personer och det andra tre personer. I det senare fallet beaktades även att gärningen var i viss mån planerad på det sättet att den tilltalade begav sig från Sverige till Tyskland i avsikt att föra sina släktingar till Sverige och att resan innebar transport genom flera länder.

11. Som framhållits i rättsfallet ”Lernacken” måste prövningen av ett människosmugglingsbrotts svårhetsgrad ske efter en helhetsbedömning av omständigheterna i det enskilda fallet.

Bedömningen i detta fall

12. CE, HS och FÖ har hjälpt MA att olovligen komma in i landet. Agerandet har föranletts av närmast humanitära skäl och skett utan ersättning. Det har varit fråga om en engångsföreteelse, som inte synes ha varit planerad i förväg. Dessa omständigheter talar för att brottet ska bedömas som ringa. Det faktum att resan dokumenterades och därmed fick ett publicistiskt syfte saknar i detta fall egentlig betydelse.

13. Resan från Grekland till Sverige har emellertid innefattat transport genom flera länder. Resan har skett med flera olika transportmedel och planerats efter hand. MA hade kunnat söka asyl i något av de länder som passerades.

14. Sammantaget är förhållandena sådana att gärningen inte kan anses som ringa brott. CE, HS och FÖ ska alltså dömas för människosmuggling av normalgraden.

15. Brottslighetens art är inte sådan att den talar för fängelse som påföljd (se ”Lernacken II” NJA 2018 s. 229 I p. 25). CE, HS och FÖ är tidigare ostraffade. Det saknas anledning att anta att de på nytt kommer att göra sig skyldiga till brott. Påföljden ska därför bestämmas till villkorlig dom och böter. Antalet dagsböter bör med utgångspunkt i brottets straffvärde, som motsvarar fängelse i en månad, bestämmas till 40.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Ann-Christine Lindeblad, Johnny Herre, Ingemar Persson (referent), Petter Asp och Malin Bonthron
Föredragande justitiesekreterare: Andreas Löf